

**ION GHERMAN (COORD. ȘI AUTOR), ȚINUTUL HERȚA. PĂMÂNT
VECHI ȘI AUTENTIC ROMÂNESC, VICTIMĂ A UNEI NEDREPTE
ÎNSTRĂINĂRI (I), BUCUREȘTI, EDITURA TRADIȚIE, 2009, 564 P.**

Apariția unui prim volum referitor la ținutul Herța și la oamenii lui minunați, grație strădaniei unui eminent medic, nu face decât să ne ofere posibilitatea unei lecturi agreabile a textelor inserate, cu multă migală, în cuprinsul lucrării asupra căreia ne vom apleca privirea.

Cu un **Cuvânt înainte**, semnat de academicianul Florin Constantiniu, o **Introducere** a profesorului Ion Gherman și o **Postfață** care aparține lui Dumitru Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române – acest volum inserează, în paginile sale, diverse texte aparținând prof.dr.doc. Ion Gherman, cercet.șt. Paul Lăzărescu și Dumitru Andronic, prof.dr. Vasile Pavel, dr. Didina Țăruș, prof. Pandelica Radeș, Silvia Caba-Ghivireac și Dumitru Ghivireac, preotului Tudor Peiu sau lui Ștefan Șeringu și Anei Berciuc.

Lucrarea este structurată în patru mari componente. Prima parte, **Date generale despre Herța și despre câteva sate din ținutul Herța**, cuprinde o serie de opinii personale despre ținut, în general, și despre satele Târnauca, Probotești, Pilipăuți, Molnița, Hreățca sau Horbova, în special.

Coordonatorul volumului subliniază în **Introducere** că: „...am lăsat toate aceste texte, așa cum le-au gândit și le-au întocmit autorii lor, care, nefăcând parte dintre scriitorii, s-ar putea ca acestea să sufere din cauza unor prezentări mai puțin corecte sub raport literar” (p. 7) – fapt, de altfel, ușor de sesizat prin lecturarea paginilor respective.

Partea a doua, **Date particulare, proprii ținutului Herța**, prezintă câteva mărturii din domeniul învățământului din ținut, cu o prezentare succintă și a câtorva dintre intelectualii și oamenii de cultură herțeni.

A treia parte a cărții, intitulată **Dovezi din diferite domenii... Eliberarea provizorie a ținutului Herța (1941)**, semnată în totalitate de Ion Gherman, reprezintă cea mai consistentă componentă a lucrării. În afara evidențierii dovezilor de natură istorică, geografică, arheologică, demografică, socio-spirituale sau lingvistice (cu prezentarea diferitor glosare ale corpului omenesc, de semne ale bolilor, de denumiri actuale și mai vechi, de termeni calendaristici religioși, de denumiri de plante și animale ș.a.), nu lipsește nici prezentarea dovezilor din domeniul tradiției, a educației și culturii sau aprecierile asupra momentului „eliberării provizorii”, a ținutului în cauză, din anul 1941.

Ultima parte a volumului, despre ținutul Herța, parte intitulată **Alte dovezi că situația din această zonă este nedreaptă și se impune a fi reconsiderată**, concretizează, prin paginile ei, o detaliere a statutului actual al ținutului Herța, prin

posibila implicare „a Ucrainei și a teritoriilor pe care le deține de la vecini” în noi „tratative în regiune”.

Dar, așa cum subliniază Ion Gherman, nici „polul de cultură românească din nordul țării, o mărturie a prezenței dintotdeauna a românilor în întreagă această regiune” (p. 464) nu poate fi desconsiderat sau neglijat. Autorul inserează, în paginile lucrării pe care o coordonează, o „paralelă” și, în același timp, o prezentare a oamenilor de cultură reprezentativi, din „Nordul Moldovei vechi” și cei din ținutul Herța (p. 464-470), sau a celor din Nordul Bucovinei sau din Nordul Basarabiei (p. 471-481).

Încheierea și concluziile, semnate de același Ion Gherman, încearcă să sintetizeze „toate dovezile care ne permit să vorbim de o nedreaptă înstrăinare a **Ținutului Herța, a nordului Bucovinei și a nordului și sudului Basarabiei**” (p. 482).

Interesantă este **Anexa**, în fapt un eseu cu titlul **Mărturii care pledează pentru o criză spirituală pe care am început s-o simțim** (p. 495-511), în care remarcă „de multe ori greșim, pentru că nu ne cunoaștem istoria și interesele [...] mai ales, nu ne iubim suficient țara și pământul nostru strămoșesc” (p. 501-502), ni se pare sugestivă din punctul de vedere al celor care au fost nevoiți să îndure un regim nedrept sau au fost siliți să-și părăsească vatra străbună.

Din acest prim volum, pe care-l dorim continuat cu un al doilea, la fel de valoros, nu lipsește nici o consistentă bibliografie utilizată de toți autorii, sau setul de „hărți, fotografii, reproduceri (selecționate de coordonator)”. Toate alcătuiesc o lucrare bine realizată, care, în ansamblu, constituie, în fapt, un izvor istoric pentru generațiile care vor urma.

Ștefania-Otilia Chițac